

BULLETIN VAN DE VEREENIGING VAN VRIENDEN DER AZIATISCHE KUNST

SECRETARIAAT DER VEREENIGING: ROELOFSSTRAAT 35, 'S-GRAVENHAGE. TELEPHOON 74464

Vertaling van Chineesche en andere Inscripties op Oostersche Kunstvoorwerpen.

Het zal vele verzamelaars en andere Vrienden der Aziatische Kunst zeker gaan als het mij zoo dikwijls gegaan is, n.l. dat zij bij de beoordeeling van een stuk Chineesche ceramiek of ander Oostersch kunstvoorwerp de hierop voorkomende inscriptie, door hun gebrek aan kennis van de taal van den maker van dit stuk, niet konden lezen en begrijpen.

De gewone merken-boekjes als bijvoorbeeld: „Marks on pottery and porcelain by W. Burton and R. L. Hobson” en „Graesse-Zimmermann Führer für Sammler”, mogen voldoende zijn om opheldering te geven over dynastie-merken en andere veel voorkomende inscripties, wanneer het een afwijkend merk of een op een afgebeelde voorstelling betrekking hebbende inscriptie betreft, staat de verzamelaar, die niet toevallig ook de desbetreffende Oostersche taal heeft bestudeerd in het donker te tasten, naar wat toch wel de kunstenaar met zijne inscriptie heeft willen aanduiden. Hierbij komt, dat de bestudeering van de Chineesche en andere Oostersche talen nu eenmaal zóó veel tijd eischt, dat de verzamelaar-zakenman althans, die gewoonlijk alleen maar zijn vrije uren aan zijn liefhebberij kan besteden, hieraan zelfs niet kan denken.

't Gevolg is, dat de inscriptie gewoonlijk onvertaald en onverstaanbaar blijft en het, lang niet altijd even gemakkelijk te waardeeren Oostersche kunstwerk, voor den Westerschen eigenaar te onbegrijpelijker blijft.

In dit stadium herinnerde ik mij, dat ik behalve lid van het Algemeen Bestuur van de „Vrienden der Aziatische Kunst”, welke vereeniging in de eerste plaats zeker liefhebbers en verzamelaars onder hare leden telt, ook lid was van den Raad van Bijstand van het te Leiden gevestigde Instituut Kern, de wetenschappelijke vereeniging, die zich zeker naast de beoefening der Indische archaeologie vooral ook ten doel stelt het bestudeeren der levende Oostersche talen. En ik trok de stoute schoenen aan en wendde mij tot het Dagelijksch Bestuur van het Instituut Kern en vroeg of ik hier ook hulp van

de zijde van de wetenschap zou kunnen krijgen. Deze vraag werd niet alleen met de meeste welwillendheid beantwoord, doch de resultaten, die ik door deze aangename samenwerking verkreeg waren zoo gunstig, dat ik niet kan nalaten er een enkel voorbeeld van aan te halen:

a. Een polychrome Chineesche porseleinen pot in het Princessehof te Leeuwarden had al de kenmerken van een z.g.n. vijfkleurig (wu ts'ai) stuk Ming-porselein uit de 16e eeuw. De rondlopende voorstelling was een ruitstoot, die door een vestingpoort trok. Boven de poort was een opschrift van drie Chineesche karakters. En zie de vertaling, die mij daarvoor van hoogste instantie gegeven werd, was, dat het hier gold „de pas van de Jen poort”. Deze beroemde historische pas in de Noord-Chineesche provincie Sjansi ligt ter plaatse waar de hoofdroute den Grooten Chineeschen muur doorschrijdt. In de 16e eeuw toen de Tartaren begonnen China binnen te dringen zal deze verdedigingspoort zeker een groote rol gespeeld hebben bij de wanhopige pogingen, die de Chineesche Mingkeizers deden om de nieuwe overweldigers buiten hun rijk te keeren. De voorstelling van de Chineesche prinses, die onder veel wapenvertoon door de Jen-poort geleid wordt is zeker een historische gebeurtenis, die de 16e eeuwse porselein-schilder op zijn pot heeft willen afbeelden.

b. Een blauw porseleinen kannetje, zooals dat door de Chineezen op de schrijftafel werd gebruikt om er de Indische inkt mee aan te mengen — een typisch stukje z. g. n. kraakporselein uit den laat-Mingtijd, begin 17e eeuw dus — versierd met een voorstelling van diverse personen in een landschap, bleek een opschrift te dragen dat beteekent: „De wolken zijn zoo dik, dat men de plaats niet kent”. Waarschijnlijk een aanhaling uit een gedicht, dat aan den zin van de voorstelling zeker meer beteekenis geeft.

c. Een, voor een niet-Japanoloog volkomen onverstaanbaar, boek bleek een model-boek te zijn van de in den laatsten tijd dikwijls uit onzen Archipel meegenomen grove, blauwe en polychrome, 16e en 17e eeuwse Chineesche porseleinen. In navolging van onze 16e en

Schotels van grof porselein „gosu”, onderglazuursch blauw. 16^e eeuw. Middellijn 39 en 42 cM.

17e eeuwse reisbeschrijvingen heb ik in de daarop betrekking hebbende Gids van het Princessehof voorgesteld aan dit vrij zeker uit onbekende Zuid-Chineesche fabrieken afkomstige product den ouden naam van „grove porseleinen” te hergeven. Dat dit grove en dikwijls vluchtig versierde product, dat echter de zuivere onbedorven kracht eener oude volkskunst heeft, ook door den kunstzinnigen liefhebber-verzamelaar in Japan hoog gewaardeerd wordt, mag ons wel waarschuwen er de hoog-hartig-afwerende houding tegenover aan te nemen, die bij Westersche aesthetici dikwijls op een elkaar-napraten gegrond is.

De autoriteit op dit gebied, de directeur van de Chineesche ceramiek-afdeeling in het British Museum R. L. Hobson heeft op deze speciale Japansche voorliefde voor dit, onder den naam „gosu” bekende, Chineesche exportporselein gewezen. De vertaling van onderschriften van afbeeldingen in bovengemeld Japansch ornamentwerk, getuigde ook van deze voorliefde en gaf me zeer gewenschte opheldering voor de groote en uitgezochte verzameling hiervan in de collectie Verbeek in het Princessehof aanwezig.

Deze opheldering is te meer van belang, omdat deze groep tot nog toe heel wat hoofdbrekens gekost heeft. Achtereenvolgens is er zelfs door

autoriteiten op ceramiek-gebied wegens het archaische uiterlijk en doordat de stijl, waarin sommige stukken zijn versierd aan den Sung-tijd doet denken een veel hooger en ouderdom en een Koreaansche herkomst aan toegedacht, terwijl er in den laatsten tijd wel den naam „Swatow ware” aan is gegeven. Uit de oude handelsbronnen blijkt nu wel is waar, dat deze grove porseleinen van uit de kustplaatsen van de Chineesche provincie Fukien en uit de havens der naastgelegen provinciën Kwangtung en Chekiang werden verscheept en ligt ook de export-haven Swatow in Noord-Kwantung. Aangezien echter de opkomst van Swatow als handelshaven eerst uit de tweede helft van de 19e eeuw dateert is de hieraan ontleende naam toch zeer oneigenlijk voor 16e en 17e eeuwse porselein.

Het zou om verdere misverstanden te voorkomen van belang zijn wanneer aan deze groep, die over het geheele gebied van den 16en en 17en eeuwse handel der Arabieren, van Indië tot Japan, van Indië tot in Egypte wordt aangetroffen, algemeen de historisch juiste naam van die der „grove porseleinen” werd hergeven. In de Dagregisters van het Casteel Batavia uit het begin en midden van de 17e eeuw wordt als uitvoerhaven speciaal genoemd „de Riviere van Chincho” over welke benaming veel is getwist,

Schotels van grof porselein „gosu”, bovenglazuursch ijzerrood turkoois blauw en bladgroen email. 16^e eeuw. De rechtsche versierd in z.g.n. Sung-stijl. Middellijn 37 cM.

doch waarmee onze voorouders in navolging van Linschoten vrij zeker, het Zuidelijk deel van Fukiën, de havens in de omgeving van Amoy hebben willen aanduiden. Hiernaast werden ook Hoccheo (d.i. Foochow) Wenschow en kleinere in die omgeving gelegen havens genoemd. Ik heb mij deze uitweiding veroorloofd omdat zeer waarschijnlijk ceramiek-industrieën, die in Ming-tijden in de omgeving dezer havens hebben gebloeid, dit grove porselein hebben voortgebracht.

Ter verduidelijking voegen wij enkele afbeeldingen van dit gosu, deze grove porseleinen hierbij.

d. Frappante vertalingen zou ik nog kunnen noemen van inscripties op z. g. n. roode theepotjes, ook onder den naam boccaro bekend, afkomstig uit de, ten Westen van Sjanghai gelegen, fabrieksplaats I-hing of Yi-hsing. Is het niet belangwekkend wanneer men weet dat een dergelijke inscriptie een toespeling is op een gedicht van Li T'ai-po (705-762) de Chineesche dichter-wijsgeer, die wijn zat te drinken in het maanlicht en dichtte, dat hij in goed gezelschap was, want dat er eigenlijk drie aanwezig waren: „hij zelf, zijn schaduw en de maan”? Typeert een dergelijke vertaling niet beter de kunstzinnige bedoeling van den maker van het eenvoudige potje met zijn sierlijke verhoudingen, dan de knapst opgestelde catalogus-omschrijving ervan?

Een ander rood theepotje droeg een inscriptie gemerkt „Meng-Schen”, een Chineesche dichter ook reeds door wijlen W. F. K. Baron van Verschuur in zijn in Oud-Holland 1916 verschenen artikel over Ary de Milde vermeld. Deze roode theepotjes hebben blijkbaar reeds in het midden van de 17^e eeuw de belangstelling van onze voorouders gaande gemaakt, zooals uit inventarissen uit dien tijd kan blijken.

Vóór 1672 zijn ze reeds door de Delftsche pottenbakkers, van 1708 af eerst door Böttger te Meissen nagebootst.

Genoeg voorbeelden echter om aan te toonen hoe de goede vertaling van een inscriptie de beteekenis van een stuk Oostersche kunst voor den liefhebber veel merkwaardiger kan maken. Te meer daar ik mij best kan voorstellen, dat de vertaling van een inscriptie op een stuk bronzen vaatwerk van vóór onze jaartelling of van een vroeg stuk beeldhouwwerk, kunst- of cultuurhistorisch nog oneindig veel belangrijker kan zijn. Overtuigd van het groote nut, dat ik als liefhebber-verzamelaar bij deze wetenschappelijke medewerking had gevonden, vroeg ik aan het Dagelijksch Bestuur van het Instituut Kern of ook in andere gevallen de vruchten van een dergelijke samenwerking zouden zijn te plukken en weer kreeg ik een welwillend en bevestigend antwoord.

„Gaarne” werd mij geantwoord „zullen wij

aan iedereen, die zich bij ons aansluit het recht geven om inlichtingen of vertalingen te vragen van inscripties op belangrijke Oostersche kunstvoorwerpen".

Een dergelijke samenwerking valt zeker onder een van de doeleinden, die door het Instituut Kern wordt nagestreefd: „om te dienen als inrichting voor wetenschappelijk onderzoek". Wederkeurig zal de medewerking van de kunstliefhebbers-verzamelaars zeer op prijs worden gesteld omdat hunne aansluiting bij het Instituut Kern een steun te meer kan zijn tot meerdere activiteit op wetenschappelijk gebied.

Het is hier niet mijne bedoeling om een beschrijving te geven van het vele wetenschappelijke werk, dat door het Instituut Kern is ondernomen of reeds volbracht. Om te bewijzen, dat hieronder veel is, dat ook voor den kunstliefhebber-verzamelaar van groot belang is, behoeft ik slechts te wijzen op de reeds verschenen jaargangen van de „Annual Bibliography of Indian Archaeology" een royaal uitgevoerd en rijk geïllustreerd werk, onmisbaar ook voor ieder, die zich interesseert voor Oostersche kunst. Samenwerking met het Instituut Kern is voor iedereen gemakkelijk bereikbaar, door zich op te geven als donateur of als lid dezer vereeniging. De minimum contributies zijn respectievelijk f 25.— en f 5.— per jaar, of voor dengeen, die aan een éénmalige contributie voor het leven de voorkeur geeft, respectievelijk f 500.— en f 100.— in eens. Ieder, die zijn bijdrage hooger kan en wil taxeeren — iets wat met het oog op de reeds voormelde aan de leden te verstrekken uitgaven zeer gewenscht is — zal hiermee het wetenschappelijk werk van het Instituut op zeer gewaardeerde wijze krachtiger kunnen steunen.

Het adres voor opgave als donateur of lid is: Prof. Dr. J. Ph. Vogel, Instituut Kern, „Gravenstein", Leiden.

Ik ben hiermee uit aesthetische en wetenschappelijke sferen weer afgedaald tot de proza van het dagelijksche leven, een proza waar men zich echter niet kan en ook niet van behoeft los te maken, als het maar is om er meer poëzie door in het leven te brengen, waarvoor een doeltreffende samenwerking tusschen kunst en wetenschap zeker wel een van de krachtigste middelen is.

Ik ben dan ook overtuigd dat geen enkele echte liefhebber-verzamelaar van Oostersche Kunst zich zelf een beter dienst zal kunnen doen dan den door mij hiervoor gegeven raad te volgen.

NANNE OTTEMA

Conservator van de Verzameling van Indonesische en Chineesche Kunst in het Prinsessehof te Leeuwarden.

Een Centraal Museum van Aziatische Kunst te Londen.

Op aanstichting van de India Society werd den 26sten Jan. te Londen, onder presidium van Sir Robert Witt, een vergadering belegd, waarop de stichting bepleit werd van een centraal museum van Aziatische kunst ter plaatse. Men stelde zich ten doel uit de vele, vaak overladene openbare en privé verzamelingen een keur-collectie bijeen te brengen van de onvergelijkelijk rijke schatten, welke de Metropolis op dit gebied bergt.

De eerste pleiter, Prof. Upham Pope (Amerika), wees op het enorme succes der jongste Perzische tentoonstelling, in Burlington House, een succes (ruim 250.000 bezoekers), dat voor een belangrijk deel te wijten was aan de strenge keur, de uiterst verzorgde en doordachte wijze van exposeeren. Wanneer men er in mocht slagen het plan tot een begin van verwezenlijking te brengen, dan was hij er zeker van, dat zijn landslieden het met geestdrift en met de daad zouden steunen.

Kolonel K. N. Haskar (Br.-Indië) betoogde, dat de Aziatische kunst de beste sleutel mag heeten tot het ontsluiten van het begrip omtrent den geest der landen van het Oosten. Een museum als hier bedoeld, ware niet alleen van nationaal belang, het zou van waarde wezen voor het geheele Britsche Imperium, ja voor de gansche menschheid.

De heer de La Valette, Vice-Voorzitter der India Society, vestigde er de aandacht op, dat het genootschap gedurende zijn 20-jarig bestaan er steeds naar gestreefd heeft Oost en West nader tot elkaar te brengen door het belichten der fundamenteele begrippen omtrent de Indische kunst. Doorgronden van deze leidt tot het verstaan der ziel van het land. Maar hoe beter wij beide leeren kennen, hoe meer wij tot de overtuiging komen, dat de kunstuitingen van alle Aziatische landen nauw verwant zijn. Voor een juiste waardeering van elk dier uitingen zal het noodig zijn haar te zien in haar verhouding tot de andere. Geen betere weg om dit mogelijk te maken, dan de stichting van het bedoelde museum.

Moge er zegen rusten op deze waarlijk niet genoeg te prijzen poging der India Society.

Het tijdschrift *Kokkwa* (The Kokka) in het bezit onzer Bibliotheek, is thans op nummer 302 na, compleet. Onze Leden worden vriendelijk verzocht ons bij het speuren naar dit nummer behulpzaam te zijn.